herpy

GEKKOER

Sphaerodactylus elegans

En av de største artene blant dverggekkoene, men fortsatt bare 7-8 cm lang. *Sphaerodactylus elegans* er dagaktiv, klatrer på glass og skifter utseende underveis: ungene har svarte tverrbånd på gul kropp og oransje hale, mens de voksne er dempet rødbrune med et fint mønster av lyse prikker.

Familie: Sphaerodactylidae Engelsk: Ashy gecko Tidligere navn: *Sphaerodactylus alopex; Sphaerodactylus punctatissimus*
Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**7-8 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Varmeplass	**29-32 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1 egg**
Inkubasjon	**80-90 dager** ved 24-28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Sphaerodactylus elegans er en dverggekko som som voksen bare blir 7-8 cm inkludert hale; hos den cubanske underarten måler de største opptil omtrent 4 cm fra snute til kloakk. Ungene klekkes på omtrent 3 cm og er svært iøynefallende: hodet er lyst, kroppen gul med kraftige svarte tverrbånd, og halen lyser oransje til rød. Voksne dyr er helt annerledes, rødbrune med et tett mønster av beige prikker og uregelmessige streker. Hanner og hunner ligner hverandre i farge og tegning, så kjønnet er ikke lett å se.

Under tærne sitter hefteflater, slik at gekkoen kan klatre på glass, og derfor må terrariet være helt tett, ikke minst når det er små unger. Arten ble beskrevet i 1834 og er delt i to underarter: *S. e. elegans* på Cuba og *S. e. punctatissimus* på Hispaniola. Den siste er mer dempet i fargene og mer spraglete. Artsnavnet er latin og betyr smakfull eller fin, trolig med henvisning til farger eller kroppsform, mens underartsnavnet kommer av latin *punctatus*, flekkete.

S. elegans og *S. cinereus* har tidligere blitt oppfattet som unge og voksne av samme art, men senere er de holdt adskilt. Arten er innført til den sørligste delen av Florida, der den har dannet bestander. Levealderen i fangenskap anslås til 10-20 år, men tallet er ikke nærmere dokumentert.

Utbredelse og leveområde

Sphaerodactylus elegans lever i det vestlige og sentrale Cuba og på Isla de la Juventud samt de små koralløvene rundt Cuba. På Hispaniola finnes den i både Haiti og Den dominikanske republikk, også på de nærliggende øyene Gonâve og Les Cayemites. Cuba og Hispaniola har hver sin underart.

Arten er dessuten innført til noen få små øyer i det sørligste Florida, blant annet Key West, der den første gang ble sett i 1922. Den kom trolig med skipslaster fra Vestindia og har ikke spredt seg langt siden. Disse bestandene er ikke regnet med på kartet.

> **Naturlig utbredelse:** Cuba, Haiti og Den dominikanske republikk.

LEVEOMRÅDE

Sphaerodactylus elegans lever i det tropiske Karibia, på Cuba med de omkringliggende øygruppene og på Hispaniola. Den presise naturtypen, høyden over havet og klimaet i artens leveområder er ikke dokumentert. Det som er kjent, er at arten er dagaktiv og for det meste lever på bakken mellom løv og skjul, men ofte klatrer og sitter høyere oppe.

I fangenskap trives den i fuktig, tropisk luft over en bunn som er fuktig, men ikke våt, så den lever trolig på steder med løv, skjul og stabil luftfuktighet. Biotopen i faktaboksen er derfor et anslag.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Et par kan holdes i et terrarium på omtrent 30 × 30 × 30 cm (lengde × bredde × høyde). Angivelsene varierer fra 20 × 20 × 30 cm til et par til minst 45 × 45 × 45 cm til ett dyr, særlig hvis terrariet skal romme levende planter, lys og et varmested. Større er alltid bedre, og et stort terrarium gir mer plass til ulike mikroklimaer.

Skjul er viktige: Legg et lag løv på bunnen, og sett inn korkbark, korkrør og kvister i ulike høyder. Levende planter som pothos, philodendron og bregner holder på fuktigheten. Selv om arten ikke graver, er den så liten at den kan bli klemt, så tunge steiner og trestykker må stå direkte på terrariets bunn og ikke oppå bunnlaget. Dekk bakvegg og sider, slik at dyret føler seg trygt.

Som bunn fungerer kokosfiber, gjerne blandet med jord uten gjødsel og litt sand. Et lag på 7 cm eller mer hjelper til med å holde fuktigheten stabil. En bioaktiv bunn med spretthaler og små, jordlevende skrukketroll gir ekstra mat og mindre rengjøring. Terrariet må ha god ventilasjon, og alle sprekker må lukkes, fordi ungene er så små.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn Les mer: Fôrdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Sphaerodactylus elegans holdes best ved 24-28 °C om dagen. Om natten kan temperaturen falle til omtrent 18-22 °C, men aldri under 18 °C. Holdes temperaturen stabil, er det ikke behov for en ekstra varmekilde. Er det behov for en, velg en med lav effekt, slik at terrariet ikke blir overopphetet.

Angivelsene er uenige om et varmested. Noen steder anbefales et lite område på 29-32 °C under en svak pære med termostat som slår seg av når den kjølige siden når 28 °C; andre steder er det ikke noe varmested. Det er altså ikke et dokumentert behov. Mål temperaturen med et digitalt termometer, både ved varmestedet og på den kjølige siden.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten krever mer fuktighet enn mange andre dverggekkoer. Luftfuktigheten skal ligge på omtrent 60-70 %. Spray terrariet en til to ganger om dagen, slik at det sitter vanndråper på blader og ruter som gekkoen kan drikke. God ventilasjon er fortsatt viktig: terrariet må tørke opp i løpet av noen timer, ellers oppstår det mugg.

En lav vannskål kan stå framme, men er ikke nødvendig hvis det sprayes jevnlig. Bruk et digitalt hygrometer med føleren på den kjølige siden. Hold bunnen fuktig, men ikke våt.

LYS OG UVB

Gekkoen er dagaktiv og har nytte av rikelig med lys. Ha lyset på omtrent 12 timer om dagen, gjerne litt kortere om vinteren. Er det levende planter, må det også en LED-plantelampe til.

Behovet for UVB er omdiskutert. Arten klarer seg sannsynligvis uten hvis den får D3-vitamin i kalktilskuddet, men en svak UVB-kilde anbefales. Bruk et UVB-rør for skyggedyr, for eksempel et T5-rør på 7 %, og la det være rikelig med skygge, slik at dyret selv kan velge. Angivelsene for UV-indeks på det varmeste stedet spenner fra lavt til omtrent 2-3, så faktaboksens Ferguson-sone 2 er et forsiktig anslag.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Gekkoen er insektetende. Små dyr betyr små byttedyr: Unger må ha nyklekte siriss, bananfluer (*Drosophila melanogaster*), spretthaler og små skrukketroll. Voksne tar siriss på omtrent 6 mm, store bananfluer (*Drosophila hydei*), små larver av svart soldatflue, bønnebiller og små skrukketroll. Fôrdyrene bør ikke være større enn gekkoens hode.

Unge dyr kan fôres hver dag og voksne annenhver dag. Gi det antallet de spiser på omtrent fem minutter. Bytt mellom minst tre slags fôr. Dryss fôrdyrene med kalk ved hver fôring og med et multivitaminpulver med A- og D3-vitamin annenhver til hver tredje fôring. Gi fôrdyrene næringsrikt fôr et par dager før bruk. En liten skål kan holde fôret samlet, men er ikke nødvendig.

Det kan være mer bryderi å skaffe nok små fôrdyr enn å holde selve gekkoen. Sørg for en stabil tilgang på spretthaler og små siriss før du anskaffer dyret.

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten holdes best enkeltvis eller som et par. Hanner må aldri settes sammen, fordi de slåss. Grupper av hunner av samme størrelse i et romslig terrarium går ofte bra, men ikke alltid, så vær klar til å skille dyrene ved tegn på kamp. Et par vil formere seg.

S. elegans er aktiv og nysgjerrig og ferdes både på bunnen og høyt oppe. Den er for liten og skjør til å håndteres, så gjør det bare når det er nødvendig. Flytt den ved å la den krabbe opp i en liten beholder.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hanner og hunner er nesten like i farge og mønster, så det er vanskeligere å kjønnsbestemme dem enn hos mange andre dverggekkoer. Hanner kjennes normalt på lyse skjell langs undersiden av baklårene. Når dyrene blir kjønnsmodne, er ikke dokumentert.

PARRING

En lett vinterhvile eller lengre dager om sommeren anbefales for å sette i gang avlen. Holdes et par i et terrarium med god plass, parer de seg uten spesiell hjelp. Paringsatferden og hvileperiodens lengde er ikke dokumentert for arten. Hos andre arter i slekten legger hunnen jevnt når hun får rikelig med mat.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger ett egg om gangen, omtrent hver tredje uke, på et beskyttet sted. Små eggleggingsrør eller hule kvister hjelper; ellers legges egget i bunnen, i løvet eller bak korkbark. Eggene er så små at de kan være vanskelige å finne. Gi hunnen rikelig med fôr og kalk mens hun legger.

Eggene tas forsiktig ut og legges i en liten beholder til utrugning. Hos noen beslektede arter jager ikke de voksne ungene, og der kan eggene bli i terrariet, men det er ikke dokumentert for *S. elegans*.

INKUBASJON

Eggene klekkes etter omtrent 80-90 dager. Temperaturen under utrugningen er ikke dokumentert for arten; faktaboksens 24-28 °C er lånt fra terrariets dagtemperatur. Legg eggene i en liten beholder med luftehull og et fuktig substrat som perlitt eller vermikulitt, og ikke vend dem, som hos andre gekkoer.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene klekkes på omtrent 3 cm. De oppdrettes i en liten beholder, for eksempel en plastboks på omtrent 1 liter, med samme innredning som de voksnes: fuktig kokosfiber, løv, skjul og en liten plante. Sørg for å lukke alle sprekker, fordi ungene klatrer på glass.

Gi dem spretthaler, nyklekte siriss, bananfluer og små skrukketroll hver dag. Å skaffe nok så smått fôr er den største utfordringen. Unger av noen arter i slekten kan holdes sammen, men ikke alle tåler det. Hos *S. elegans* er det ikke dokumentert, så hold dem enkeltvis hvis du er i tvil.

Helse og vanlige feil

Sphaerodactylus elegans er hardfør og regnes som lett å holde, men det finnes bare få dokumenterte opplysninger om sykdommer. De typiske feilene er:

- For lite kalk og D3-vitamin, særlig hos unge dyr og hunner som legger egg. Dryss kalk over fôrdyrene og gi et svakt UVB-lys.
- For tørt eller for vått terrarium. Arten er tynnhudet og trenger fuktighet, men konstant våte forhold gir mugg og hudproblemer.
- Ensidig fôr. Bytt mellom flere slags fôrdyr.
- Tunge ting som dyret kan bli klemt under. Støtt dem mot bunnen.
- Slagsmål mellom voksne dyr. Skill dem ved bitt eller skader.

Et friskt dyr er aktivt, har klare øyne og en fyldig hale. Søk en veterinær med erfaring med reptiler hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser eller virker sløvt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.